

In gesprek met Jan Willem Visser,
enthousiast kweker van kleine, bijzondere plantjes

Kandelaartjes en muizenstaart

Tekst/foto's: Machteld Klees

Al een paar jaar lag er het plan om aandacht te besteden aan de bijzondere hobby van Jan Willem Visser: het kweken van plantjes die tot de 'miezepietertjes' van de Nederlandse flora horen. Soorten die niet boven zo'n tien centimeter uitkomen en vaak bijzondere eisen stellen. Op een zonnige voorjaarsdag in april is het zover en sta ik bij de Wageningse woning van Jan Willem. De voortuin biedt al de nodige gespreksstof. Ook ben ik heel nieuwsgierig naar de zeldzame heelbeen die hier al jaren op de, notabene, Floralaan groeit. Eerst rondsnuffelen dus!

Muizenstaart (Foto: José Middelhuis)

Hoe kom je op het idee?

Ik heb maar een kleine tuin, daar kun je vijf grote planten in kwijt of je maakt plek voor heel veel kleine, bijzondere soorten, daarvan kun je er in een kleine tuin een heleboel kwijt! Ik was al wel aan het kweken toen ik in 2012, bij een studiedag over Wordpress, vanuit mijn werk bij de buitenschoolse opvang in Wageningen, een website moest maken. Ik koos toen voor een website over kleine plantjes. Daar kon ik mijn ervaringen op kwijt en ontstond het plan om een collectie te gaan vormen. Op de site worden nu zo'n 90 planten behandeld.

Was je voor die tijd ook al met planten bezig?

Ja, als kind was ik al onder de indruk van de plantenrijkdom en

de bergflora die ik tijdens vakanties zag. Eenmaal terug in Nederland vond ik het altijd maar schraal. Bijzondere kamerplanten, een rots-tuin met alleen inheemse planten, ik ben altijd wel met kweken bezig geweest, maar deze kleine plantjes zijn wel de ultieme uitdaging! Mijn kleine tuin, met al die kleine plantjes geeft toch heel veel diversiteit!

Wat is precies de uitdaging aan deze manier van tuinieren?

Deze plantensoorten zijn stuk voor stuk klein, kwetsbaar en concurrentiegevoelig. Ze vragen veel tijd, zorgvuldig wieden want de ongewenste planten moet je er zo jong mogelijk uithalen. Mossen, vooral levermossen sluiten de grond snel af dus die moet je ook zo jong moge-

lijk verwijderen. Als je de concurrentie weghoudt blijken ze het vaak heel goed te doen! Pikkende vogels kunnen een ravage aanrichten, daarom zitten overal netjes overheen. Ook moet je het uitzaaien van succesvolle soorten binnen de perken houden. De potjes mogen ook niet uitdrogen. Ik controleer alles dagelijks. Al met al vraagt het aandacht, veel aandacht.

Wat is je favoriete soort?

Ze zijn natuurlijk allemaal bijzonder, maar kandelaartje vind ik wel heel leuk. Hun zeldzaamheid maakt ze interessant. Het kweken geeft je de gelegenheid om die zeldzaamheden goed te leren kennen, je ontdekt nog eens wat. Helaas lukt niet alles, het is me nog niet gelukt om draadgentiaan aan de praat te krijgen. Ik had een paar plantjes, maar elk jaar werd het minder doordat het niet lukte om genoeg zaden te oogsten. Draadgentiaan is zo moeilijk omdat het rozetje belachelijk klein en laag is, extreem langzaam groeit (typisch gentiaan) en ook nog eens laat in het jaar begint te kiemen! Van een paar soorten in de voortuin heb ik trouwens een beetje spijt, zowel dalkruid als muskuskruid deden het zo goed dat ze begonnen te woekeren.

Levermossen wieden

Jan Willem Visser

Hoe kom je aan je uitgangsmateriaal?

Van een enkele soort worden zaden aangeboden, bijvoorbeeld bij de Cruydt-Hoeck maar ik neem ook wel van vakanties een klein beetje zaden mee waarmee ik ga kweken. Om met heel weinig uitgangsmateriaal resultaat te boeken, dat is ook een uitdaging!

Op de volgende pagina's ervaringen van Jan Willem met verschillende soorten >

Jan Willem in zijn tuin

- Op zich is **Muurnavel** (*Umbilicus rupestris*) een slakkenmagneet,
- maar opgegroeid in voedselarme omstandigheden, is de bouw veel
- compacter en daardoor waarschijnlijk beter beschermd tegen slakkenvraat.

- De kleine sprietachtige **Pilvaren** (*Pilularia globulifera*) heeft vocht nodig en licht. Kan slecht tegen vorst,
- maar als het 's winters onder water staat kan het best wat hebben. Heeft het moeilijk in het wild doordat het vaak
- overgroeid en overschaduwd raakt door grotere planten en kwijnt dan weg. Dat de groeiplaatsen 's winters
- onder water staan heeft als voordeel dat de concurrentie grotendeels het loodje legt. In mijn potten en schalen
- gaat het goed.

- **Kandelaartje** (*Saxifraga tridactylites*) is een herfstkiemer. gevoelig voor slakken, maar overleeft goed op dezelfde droge plekken als Heelbeen. Een open plek is uiteraard wel een voorwaarde, want ze moeten de
- kans krijgen om te ontkiemen en wat zon en regen te ontvangen.

- **Muizenstaart** (*Myosurus minimus*), een op gras lijkende ranonkelachtige, is zo klein dat hij geen concurrentie kan hebben. Het plantje kan wel goed tegen vocht, dus als plekken 's winters onder water staan, wat veel planten doodt, is dat voor hem een voordeel: een stukje onbeschreven land, vrij om te koloniseren. Op kapotgereden plekken in het weiland kun je hem wel vinden. Muizenstaart kiemt zeer goed, vroeg of laat in het seizoen en is niet gevoelig voor slakkenvraat.

Heelbeen (boven) wordt een handje geholpen door het in nabije boomspiegels uit te zaaien (rechts).

Heelbeen (*Holosteum umbellatum*) is zeldzaam in onze streken. Ik heb geprobeerd om het in de tuin te kweken maar dat is niet één keer gelukt! Ik merkte dat slakken elke keer de planten totaal opeten zoals slakken dat zo goed kunnen. In potten gaat het wel goed maar het beste gaat het in de volle grond, als de slakken er maar niet bij kunnen komen, zoals bij boomspiegels en

droge, stenige plekken. Dat zijn precies de plekken waar het hier in de straat groeit. Sinds ik dat weet help ik een handje door het ook bij andere boomspiegels in de buurt en op de speelplaats van de kinderopvang waar ik werk uit te zaaien. Heelbeen kiemt in de herfst, is zeer winterhard en bloeit vroeg in de lente. Ik zag vaak dat de zaaddozen aangevreten waren, waarschijnlijk door zaadetende vogels.

Mosbloempje (*Crassula tillaea*) is zeer zeldzaam en volgens de Oecologische Flora het kleinste bloeiende landplantje van Nederland. Ik kweek het tussen de voegen van een tegelpaadje. Elke vorm van concurrentie verwijder ik, zelfs mos is al een bedreiging. Mosbloempje heeft meer vocht nodig dan je zou denken voor een vetplantje. Het verspreidt zich niet door deling zoals bij bv. Sedums of watercrassula, tenminste, mij is dat nog niet gelukt. Overleeft de winter prima. De zaden kiemen goed, in elk seizoen.

Mosbloempje en Duits viltkruid tussen de bestrating (Foto: Ab van der Linden)

Op de site van Jan Willem: kandelaartje.wordpress.com worden nog veel meer kleine plantjes besproken!

De zomerbloeiër **Duits viltkruid** (*Filago vulgaris*), ook zeldzaam en kan overwinteren als winterannuel, als rozet. Deze viltkruidsoort heeft niks nodig behalve een open licht plekje, zoals in een open grasmat, op extreem voedselarme of droge grond. Het is niet dat viltkruiden van droogte houden, bij mij groeien ze ook prima in natte potgrond, bij de zonnedaauw, maar ze kunnen beter tegen droogte -door hun viltige gedrongen blaadjes-, dan concurrerende grotere planten. Dat is ook iets leuks om te ontdekken: doordat ik ze koester (en de concurrentie weghoud) groeien planten die in de natuur heel zeldzaam zijn bij mij in de pot vaak heel goed!